

Opiskelin talvilukukauden 2012/13 ja kesälukukauden 2013 Freie Universität Berlinissä Helsingin Sanomain Säätiön toimittajastipendillä. Stipendiaattijaksoni oli ammatillisesti hyödyllinen, hauska ja vastasi kaikin puolin odotuksiani. Berliini kaupunkina alkoi jo kymmenen kuukauden alussa tuntua kodilta, jonne olisi mukava palata uudestaan joskus tulevaisuudessa. Stipendiaattijaksomme tavoitteena oli tehdä noin 50-sivuinen journalistis-tieteellinen projektityö ja osallistua journalistikollegiomme ohjelmaan. Tämän lisäksi saimme vapaasti valita itseämme kiinnostavia kursseja berliiniläisten yliopistojen tarjonnasta.

Talvilukukaudella opiskelin saksan kieltä, kansainvälistä politiikkaa ja saksalaisen median historiaa. Saksan kurssiini kuului opetusta neljä tuntia viikossa mutta runsaiden kotitehtävien vuoksi siihen tuli käytettyä huomattavasti enemmän aikaa. Kurssin aikana luimme ja kirjoitimme eri tyyppisiä tekstejä sekä valmistelimme ja esitimme laajahkon esitelmän itse valitsemastamme mutta kurssin teemaan (Berliini yliopistojen ja tieteen kaupunkina) liittyvästä aiheesta. Näiden lisäksi suoritin yliopiston varsinaisten opiskelijoiden opintojen loppuvaiheeseen tarkoitettun kansainvälisen journalismin seminaarin nimeltä Transnational Communication in Europe and Beyond, jonka sisältö osoittautui myöhemmin erittäin oleelliseksi tutkimusprojektini teoriaosan kannalta. Seminaaria varten kirjoitin myös parikymmensivuisen tieteellisen ”final paperin”.

Kesälukukaudella osallistuin satunnaisesti luennoille EU-politiikasta ja jatkoin saksan opiskelua seuraavan vaikeustason kurssilla, jonka teemana olivat ajankohtaiset uutistapahtumat kuten eurokriisi, arabikevät ja vaatetuotannon eettisyys. Kesälukukauden aikana keskityin enimmäkseen tekemään projektityötäni, jota varten haastattelin 14:ää saksalaista huipputoimittajaa, jotka työskentelevät maan suurimmissa valtakunnallisissa laatu-lehdissä, kuten Der Spiegelissä, Die Zeitissa, Der Weltissä, Tages Zeitungissa, Frankfurter Allgemeine Zeitungissa ja Süddeutsche Zeitungissa. Projektityöni aihe oli eurokriisistä kirjoitettavien toimittajien käsitykset omasta ammatillisesta roolistaan. Työni otsikko oli ”Key Witnesses (Sharing a Taxi with the Main Suspects) – The Self-percieved Professional Role of German Journalists covering the Eurocrisis”.

Projektityöni keskeisimpiä tuloksia oli, että vaikka saksalaiset toimittajat näkivät oman roolinsa varsin perinteisesti ensisijaisesti tiedon kerääjinä ja sen levittäjinä sekä vallanpitäjien vahtikoirina, eurokriisi näyttää myös muuttaneen EU-uutisointia sekä toimitusten ja toimittajien työkäytäntöjä. Haastatellut toimittajat näkivät suurimpana esteenä työlleen eurokriisin uutisoijina ja raporttoijina EU-instituutioiden päätöksenteon läpinäkymättömyyden ja omat puutteelliset ennakkotietonsa aihepiiristä.

Mielestäni noin 80-sivuinen tutkimusprojektini antaa minulle hyvän pohjan mahdollisesti jatkaa aiheen parissa esimerkiksi jatko-opintojen pariin. Antoisat haastattelut saksalaistoimittajien kanssa ja kymmenen kuukauden aikana kahlaamani runsaahko teoria-aineisto antoivat myös paljon uusia ideoita oman journalistisen ammattitaidon kehittämiseen.

Stipendiaattijakson aikana eri maista kotoisin ollut 15-henkinen stipendiaattiryhmämme tapasi kerran viikossa järjestetyissä Jour Fixe-tapaamisissa, joissa joko kuuntelimme erilaisten yhteiskunnallisten toimijoiden alustuksia omalta asiantuntemusalaltaan tai

vierailimme tutustumassa muun muassa eri tyyppisten lehtien ja sähköisen median toimituksissa, museoissa ja valtiollisissa instituutioissa kuten liittokanslerin toimistossa. Ryhmämme kokoontumisissa vieraili muun muassa viestinnän ja tiedottamisen ammattilaisia, Berliinissä työskentelevien ulkomaankirjeenvaihtajien ja paikallisen politiikan toimittajien yhdistyksen edustajia, DDR:n historian ja perinnön tuntijoita. Esitelmöitsijänä oli myös maahanmuuttokysymyksiin läheisesti perehtynyt Neuköllnin kaupunginosan pormestari Heinz Buschkowski sekä erilaisten taloustutkimuslaitosten asiantuntijoita, jotka kertoivat näkemyksiään muun muassa eurokriisistä, saksalaisen oikeusjärjestelmän ja medialainsäädännön asiantuntijoita. Tapaamiset olivat suurimmaksi osaksi kiinnostavia ja antoivat hyvät eväät ymmärtää saksalaista yhteiskuntaa ja Saksan historiaa entistä paremmin.

Kesäkuussa teimme stipendiaattiryhmämme kanssa pienen viiden päivän Saksan-kiertueen, jonka aikana kävimme Mainzissa, Essenissä, Frankfurtissa ja Dresdenissä. Matkalla tutustuimme kaupunkien lisäksi muun muassa erilaisiin mediaorganisaatioihin ja Frankfurtissa vierailimme Euroopan Keskuspankissa, missä saimme yleisluonteisen esitelmän pankin roolista ja näkemyksistä Euroopan velkakriisin hoidossa. Ehkä matkan parasta antia oli kuitenkin se, että stipendiaattiryhmämme tutustui vihdoinkin toisiinsa hieman paremmin. Muutoin hyvin järjestetyn matkan suhteen ehkä ainoa moitteen aihe olikin, että tutustumisen kannalta se olisi kannattanut järjestää heti ohjelmamme alkuvaiheessa syksyllä. Annoimme tästä myös palautetta ja journalistikollegiomme ilmeisesti harkitsee matkan ajankohdan muuttamista tulevien ryhmien kohdalla.

Itse pyrin kymmenen kuukauden aikana seuraamaan saksalaista yhteiskunnallista keskustelua lähinnä erilaisia sanomalehtiä lukemalla ja radiolähetysten podcasteja kuunnellen. Lisäksi tietysti pyrin keskustelemaan kaikesta mahdollisesta eri puolilta maailmaa tulleiden kielikurssikavereideni ja stipendiaattikollegojeni kanssa. Eurooppalaisen ja saksalaisen politiikan ja journalismin lisäksi minulla oli kymmenen kuukauden aikana tilaisuus parantaa esiintymistaitojani lähinnä tekemieni kielikurssien ansiosta. Saksan kieli toi Powerpointien laatimiseen sekä esseiden, tiivistelmien ja mielipidetekstien kirjoittamiseen oman, tervetulleen lisähaasteensa.

Yliopiston journalistikollegioltamme emme saaneet juurikaan tukea tai ohjausta projektimme tekoon. Itseäni tämä ei haitannut, koska olin osannut varautua asiaan jo etukäteen aiempien stipendiaattien kokemusten perustella ja pidän itsenäisestä työskentelystä. Ainakin osa ryhmästämmme olisi kuitenkin omien sanojensa mukaan kaivannut selkeämpiä ohjeita esimerkiksi materiaalin rajaamiseen.

Kuten sanottua, Berliini alkoi nopeasti tuntua kodikkaalta, elävältä ja loputtoman kiinnostavalta kaupungilta. Siksi olen itse sitä mieltä, että vaikka joistain muista saksalaisista kaupungeista saattaisi löytyä journalistisen ammattitaidon kehittämisen kannalta parempiakin stipendiaattiohjelmiä, Berliini asuinympäristönä antaa stipendiaatille sen, mitä hän ehkä yliopiston ohjelmassa menettää. Paljon riippuu myös omasta aktiivisuudesta: näin jälkikäteen itseäni jäi harmittamaan oikeastaan vain se, että kontaktit paikallisiin jäivät kymmenessä kuukaudessa haastattelemani toimittajia lukuun ottamatta hyvin vähäiseksi. Toisaalta moni pitkäänkin Berliinissä asunut suomalainen on sanonut, että saksalaisiin tutustuminen voi olla haastavaa. Tästä huolimatta stipendiaattijaksoni Berliinissä oli erittäin innostava kokemus, jota voin lämpimästi suositella kaikille toimittajille seuranta-alueesta tai erikoistumisalasta riippumatta.